

Sözlü Bildiri

Mersin Univ Sağlık Bilim Derg 2022;15(Özel Sayı-1, 21. Mersin Pediatri Günleri): 135-141

Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde izlenmiş bebeklerin ebeveynlerinin postpartum depresyonları ve risk faktörleri

 Evin İlter Bahadur¹

¹ Mersin Şehir ve Eğitim Araştırma Hastanesi, Gelişimsel Pediatri polikliniği, Mersin, Türkiye

Öz

Amaç: Annelerin postpartum depresyonu (PPD) sıklıkla çalışılmışken, babaların PPD ile ilgili çok az bilgi vardır. Depresyon bireyi, eşini olumsuz etkilediği gibi ebeveyn-çocuk ilişkisinin kalitesini etkileyerek çocuğun gelişimini de olumsuz etkiler. PPD risk faktörlerin kültürler arasında değişiklik gösterdiği bilinmektedir. Çalışmada yenidoğan yoğun bakım ünitesinde (YYBÜ) izlenmiş bebekleri olan ebeveynlerde PPD sıklığını ve risk faktörlerini araştırmayı amaçladık. **Yöntem:** Çalışmaya, Mersin Eğitim Araştırma Hastanesi gelişimsel pediatri polikliniğine başvuran, YYBÜ’nde bebeği izlenmiş olan ebeveynler katıldı. Ebeveynlere Edinburgh Postpartum Depresyon Ölçeği (EPDÖ) ve sosyodemografik veriler için veri formu dolduruldu. Tıbbi bilgiler hastane kayıtlarından kaydedildi. **Bulgular:** Bebeklerin %54,1’i kız, bebeklerin ortalama yaşı 57.43±48.06 gün, ortalama doğum haftaları 32.64±3.38 hafta, ortalama doğum ağırlıkları 1869±587gr, ortalama anne yaşı 28.9±5.38y, ortalama baba yaşı 33.12±5.66y saptandı. Annelerin %54.1’inin, babaların %27.9’unun EPDÖ skoru kesim değerinin üzerinde saptandı (p<0.002). Anne ve baba EPDÖ skorları arasında pozitif ilişki saptandı (r²=0,54 p<0.001). İkili analizlerde anne EPDÖ skoru ve doğum haftası arasında pozitif ilişki saptandı (r²=0.26 p=0.042). İntrakranial kanaması (İKK) olan bebeklerin annelerinde daha yüksek depresyon sıklığı saptandı (p=0.034). Anne ve babaların depresyonuyla cinsiyet, çalışma durumu, eğitim düzeyi, bebeğin kalp problemleri, entübasyonu arasında ilişkili saptanmadı. Çoklu analiz sonucunda, babanın PPD durumu; aylık gelir durumu (Exp(B):0.011 p=0.012), babanın eğitim düzeyi (Exp(B):0.046 p=0.034), anne depresyonu ile (Exp(B):18.147 p=0.013) ilişkili bulunurken; anne PPD durumu bebeğin İKK öyküsünün olması (Exp(B):15.616 p=0.03), baba depresyonuyla (Exp(B):107.74 p=0.004) ilişkili bulundu. **Sonuç:** Anne ve babaların önemli bir kısmında depresif semptomların olduğu saptandı. Literatürle uyumlu olarak, İKK olan bebeğe sahip olma, eşin depresyonu ve düşük gelir düzeyi, düşük baba eğitim düzeyi ebeveyn PPD için erken müdahale ihtiyacını gösterebilir.

Anahtar Kelimeler: Anne postpartum depresyonu, baba postpartum depresyonu, risk faktörler, yenidoğan

Yazının geliş tarihi: 25.02.2022

Yazının kabul tarihi: 10.03.2022

Sorumlu Yazar: Evin İlter Bahadur, Uzman Doktor, Mersin Şehir ve Eğitim Araştırma Hastanesi, Gelişimsel Pediatri Ünitesi, Mersin, Tel: 0505 5841574, E-posta:evinbahadur@gmail.com

The prevalence and risk factors of postpartum depression in parents whose infants admitted in the neonatal intensive care unit

Abstract

Aim: Maternal postpartum depression (PPD) has been widely studied, but little is known about paternal PPD. Depression of parents negatively effects the child's development. PPD risk factors may change across cultures. In this study, we aimed to investigate the frequency of depression and risk factors of PPD in parents whose infants were followed in the neonatal intensive care unit (NICU). **Method:** This study was conducted in Mersin City and Training Research Hospital, Developmental and Behavioral pediatrics outpatient clinic. Parents whose infants were followed in the NICU included the study. The Edinburgh Postpartum Depression Scale (EPDS) and a questionnaire for sociodemographic data were filled out by parents. Medical data was recorded from the hospital records. **Results:** As a result, 61 parents participated in the study. The EPDS score of 54.1% of mothers and 27.9% of fathers were found above the cut-off value ($p<0.002$). A positive correlation was found between the EPDS scores of mothers and fathers ($r^2=0.54$ $p<0.001$). In bivariate analyses, maternal depression score was positively associated with gestational age. Mothers of infants with intracranial bleeding had more depressive symptoms ($p=0.034$). According to multiple analyses, family income, paternal education and maternal depression were found to be associated with paternal depression; having an infant with intracranial bleeding and paternal depression were found to be associated with maternal depression. **Conclusion:** It was found that a significant part of parents had depressive symptoms. Spouse's depression and infants with intracranial bleeding, lower family income, lower paternal education level might indicate the need for intervention of parents' PPD.

Keywords: Maternal postpartum depression, paternal postpartum depression, risk factor, neonatal

Giriş

Postpartum depresyon (PPD) doğumdan sonraki bir yıl içinde belirtileri ortaya çıkan orta veya ciddi depresyon olarak tanımlanır. Doğumun en sık komplikasyonu olmasına rağmen sıklıkla tanımlanmayan ve tedavi edilmeyen komplikasyondur. Annelerin PPD geniş ölçüde çalışılmasına rağmen babalarda PPD konusuyla ilgili çok az çalışma mevcuttur. Literatürde, annelerde PPD sıklığı %5 ile %60 oranında değişmekteyken,¹ sınırlı sayıda olan çalışmalarda babaların PPD sıklığı %4 ile %25 oranında saptanmıştır.^{2,3} Ebeveynlerin PPD, kendilerini ve eşleriyle ilişkilerini etkilediği gibi, bebeğe bağlanmalarını, ebeveynlik becerilerini, çocuklarının dil, kognitif ve sosyal duygusal gelişimlerini etkilemektedir.^{4,5} Bebeklerini kaybetme duygusu, ayrılma kaygısı, ünitenin stresli ortamı bebeği yenidoğan yoğun bakım ünitesinde izlenmiş anne ve babalarda depresyon riskinin daha yüksek olmasına yol

çababilmektedir. PPD risk faktörleri kültürler arasında değişiklik göstermektedir.

Çalışmada yenidoğan yoğun bakım ünitesinde izlenmiş riskli bebeklerin anne ve baba PPD sıklığını ve risk faktörlerini değerlendirmeyi amaçladık.

Yöntem

Çalışma, Ocak 2022 ve Şubat 2022 tarihleri arasında Mersin Şehir ve Eğitim Araştırma Hastanesi Gelişimsel Pediatri polikliniğinde yürütülmüş bir anket çalışmasıdır. Çalışmaya katılma gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bebekleri yenidoğan yoğun bakım ünitesinde izlenmiş ve gelişimsel pediatri polikliniğinde takipli olan, anne ve babalar çalışmaya katılmıştır. Poliklinik ziyaretlerinde anne ve babalar tarafından Edinburgh Postpartum Depresyon Ölçeği (EPDÖ) ve çalışma için hazırlanmış veri formu dolduruldu. Tıbbi bilgiler (doğum haftası, doğum ağırlığı, hastanede yatış süresi,

entübasyon durumu ve süresi, intrakranial kanama (İKK), kardiyak problemleri) hasta dosyalarından kaydedildi. Etik kurul onamı Toros Üniversitesi Etik Kurulundan alınmıştır.

EPDÖ doğum sonrası dönemde depresyon riskini belirlemek amacıyla geliştirilmiş bir ölçektir.⁶ Engindeniz ve ark⁷ tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirliği yapılan ölçek 10 sorudan oluşmuştur. Ölçeğin kesme puanı ≥ 10 olarak kullanılmıştır.⁸

Bulgular

Çalışmaya 61 anne ve 61 baba katıldı. Çalışmaya katılan 61 bebeklerin %45.9 erkek, ortalama doğum ağırlıkları $1869 \text{ gr} \pm 587 \text{ gr}$, ortalama doğum haftaları 32.64 ± 3.38 hafta olarak saptandı. Bebeklerin %59'unda kardiyak problemleri, %23'ünde İKK olduğu görüldü (Tablo1).

Çalışmada annelerin %54.1'inde, babaların %27.9'unda EPDÖ puanları kesim değerinin üzerinde saptandı. Anne ve babaların EPDÖ skorları arasında orta düzey pozitif ilişki saptandı ($r^2=0.54$ $p<0.001$). Anne EPDÖ skoru doğum haftası ile pozitif ilişki saptanırken ($r^2=0.26$ $p=0.042$), doğum ağırlığı, hastanede yatış süresi, anne ve baba yaşlarıyla arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki saptanmadı. Baba EPDÖ skorunun doğum haftası, doğum ağırlığı, hastanede yatış süresi, anne ve baba yaşlarıyla arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki saptanmadı. İKK öyküsü olan bebeğe sahip annelerin, İKK olmayan bebeklerin annelerine göre daha yüksek oranda depresyon sıklığı saptandı ($p=0.034$) (Tablo 2).

Tablo 1 Çalışmaya katılan bebek ve ebeveynlerin sosyodemografik özellikleri

Annenin yaşı*, yıl	28.9 \pm 5.3	
Babanın yaşı*, yıl	33.12 \pm 5.6	
Bebeğin yaşı*, gün	57.43 \pm 48	
Annenin eğitim düzeyi	N	%
Üniversite mezunu	21	34.4
Babanın eğitim düzeyi		
Üniversite mezunu	23	37.7
Annenin çalışma durumu	10	16.4
Aylık gelir durumu		
Asgari ücret üstünde	38	63,9
Gebelikte sağlık sorunları	24	39.3
Gebeliğin tedaviyle olması	10	16.4
Doğum haftası		
<32 gh	23	37.7
32-35 gh	23	37.7
>35 gh	15	24.6
Doğum ağırlığı		
<1500gr	20	32.8
1500-2500gr	31	50.8
>2500gr	10	16.4

*: ortalama \pm SD

Çoklu doğrusal regresyon analizine, ebeveyn PPD için olası risk faktörlerinin etkisini değerlendirme amacıyla, literatürle uyumlu olarak, bebeklerin doğum haftası, doğum ağırlığı, hastanede yatış süreleri, İKK durumları, kardiyak anomalileri, ebeveyn

Riskli bebek ebeveynlerinde depresyon

eğitim düzeyleri, aylık gelir düzeyi, eşlerin PPD değişkenler olarak eklendi. Sonuç olarak, İKK öyküsü olan bebeğe sahip olma (Exp(B):15.616 p=0.03) ve eşin PPD olması (Exp(B):107.74 p=0.004) anne depresyonu

için; düşük gelir düzeyi (Exp (B):0.011 p=0.012) ve eşin depresyonu (Exp(B):18.147 p=0.017), düşük baba eğitim düzey (B):0.046 p=0.034) baba PPD için risk faktörleri olarak saptandı.

Tablo. 2 Ebeveyn postpartum depresyonunun sosyodemografik ve bebek tıbbi bilgileriyle ilişkisi

	Anne depresyonu		p değeri	Baba depresyonu		p değeri
	EPDÖ<10 N (%)	EPDÖ≥10 N (%)		EPDÖ<10 N (%)	EPDÖ≥10 N (%)	
Annenin eğitim düzeyi			0.070		0.761	
İlköğretim mezunu	19 (67.9)	16 (48.5)		24 (54.5)	11 (64.7)	
Lise mezunu	0 (0)	5 (15.2)		4 (9.1)	1 (5.9)	
Üniversite mezunu	9 (32.1)	12 (36.4)		16 (36.4)	5 (29.4)	
Babanın eğitim düzeyi			0.919		0.201	
İlköğretim mezunu	11 (39.3)	12 (37.5)		14 (31.8)	9 (56.3)	
Lise mezunu	7 (25)	7 (21.9)		12 (27.3)	2 (12.5)	
Üniversite mezunu	10 (35.7)	13 (40.6)		18 (40.9)	5 (31.3)	
Aylık gelir durumu			0.665		0.784	
Asgari ücretin altında	3 (10.7)	2 (6.3)		2 (4.5)	3 (18.8)	
Asgari ücret	9 (32.1)	8 (25)		14 (31.8)	3 (18.8)	
Asgari ücret üstünde	16 (57.1)	22 (68.7)		28 (63.6)	10 (62.6)	
Cinsiyet			0.369		0.093	
Kız	14 (50)	19 (57.6)		21 (47.7)	12 (70.6)	
Erkek	14 (50)	14 (42.4)		23 (52.3)	5 (29.4)	

Tablo. 2'nin devamı Ebeveyn postpartum depresyonunun sosyodemografik ve bebek tıbbi bilgileriyle ilişkisi

	Anne depresyonu		p değeri	Baba depresyonu		p değeri
	EPDÖ<10 N (%)	EPDÖ≥10 N (%)		EPDÖ<10 N (%)	EPDÖ≥10 N (%)	
Cinsiyet			0.369			0.093
Kız	14 (50)	19 (57.6)		21 (47.7)	12 (70.6)	
Erkek	14 (50)	14 (42.4)		23 (52.3)	5 (29.4)	
Doğum haftası			0.227			0.593
<32 gh	12 (42.9)	11 (33.3)		17 (38.6)	6 (35.3)	
32-35 gh	12 (42.9)	11 (33.3)		15 (34.1)	8 (47.1)	
>35 gh	4 (14.3)	11 (33.3)		12 (27.3)	3 (17.6)	
Doğum ağırlığı			0.197			0.593
<1500gr	10 (35.7)	10 (30.3)		17 (38.6)	6 (35,3)	
1500-2500gr	16 (57.1)	15 (45.5)		15 (34.1)	8 (47.1)	
>2500gr	2 (7.1)	8 (24.2)		12 (27.3)	3 (17.6)	
Entübasyon			0.771			0.342
Evet	19 (70.4)	25 (75.8)		33 (76.7)	11 (64.7)	
Hayır	8 (29.6)	8 (24.2)		10 (23.3)	6 (35.3)	
Kardiyak sorunlar			0.494			0.186
Evet	16 (57.1)	20 (60.6)		28 (63.6)	8 (47.1)	
Hayır	12 (42.9)	13 (39.4)		16 (36.4)	9 (52.9)	

Tartışma

Bebekleri yenidoğan yoğun bakım ünitesinde izlenmiş anne ve babaların birlikte PPD ve risk faktörlerini araştıran bu çalışmada annelerin yarısından fazlasının, babaların da yaklaşık %30'unun depresif bulgulara sahip olduğu ve eşlerin PPD, İKK öyküsü olan bebeğe

sahip olma, düşük gelir düzeyi ve düşük baba eğitim düzeyi olası risk faktörleri olarak gösterilmiştir: Çalışmalar, bebekleri yenidoğan yoğun bakımda izlenmiş annelerin depresyon sıklığının %28 ile %70 arasında göstermiştir.⁹ Bu çalışmada literatürle uyumlu olarak, annelerin %54.9'unda EPDÖ'ne göre

depresyon semptomları olduğu gösterilmiştir. Beklenildiği gibi bebekleri yenidoğan yoğun bakımda izlenmiş babaların PPD sıklığı literatürdeki sıklığın üstünde saptanmıştır. Yine literatürle uyumlu olarak annelerde depresyon sıklığı babaların depresyon sıklığından daha fazla saptanmıştır.^{2,10} Anding ve ark² yaptığı çalışmada, çalışmamıza benzer olarak eşin depresyon skoru her iki ebeveyn depresyonu için önemli bir risk faktörü olarak görülmüştür. Tahirkheli ve ark¹¹ yazdığı derlemede bebeğin doğum haftası, doğum ağırlığı, aylık gelir durumu, uzun süreli hastanede yatış süresi ve bebeğin önemli hastalıkları arasında istatistiksel anlamlı ilişki olduğu gösterilmiştir. Bu çalışmada bebeğin İKK öyküsünün olması anne PPD, aylık gelir durumunun düşük olması, düşük baba eğitim düzeyi baba PPD için risk faktörü olarak gösterilmiştir.

Düşük örneklem sayısı çalışmanın önemli kısıtlılığı olmasına rağmen, yoğun bakımda izlenen bebeklerin anne ve babaların beraber PPD değerlendirilmesi çalışmanın önemli güçlüğüdür

Sonuç olarak yoğun bakımda izlenen bebeklerin anne ve babaların önemli bir kısmında PPD semptomları saptanmıştır. Anne ve babaların PPD müdahalelerinde eşlerin katılımı ve eşlerin depresyonlarının değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Eşlerin depresyonu, düşük gelir düzeyi, düşük baba eğitim düzeyi ve İKK olan bebeğe sahip olma ebeveyn PPD için risk faktörleri olarak değerlendirilmelidir.

Yazar katkıları: EİB: Konsept, tasarım, denetim, veri toplama ve işleme, analiz ve yorumlama, literatür araştırması, yazma ve düzenlemesi

Çıkar çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Mali destek: Herhangi bir kişi, kurum veya kuruluştan mali destek alınmamıştır

Kaynaklar

1. Norhayati M, Hazlina NN, Asrenee A, Emilin WW. Magnitude and risk factors for

postpartum symptoms: a literature review. *J Affect Disord.* 2015;175:34-52.

2. Anding JE, Röhrle B, Grieshop M, Schücking B, Christiansen H. Couple comorbidity and correlates of postnatal depressive symptoms in mothers and fathers in the first two weeks following delivery. *J Affect Disord.* 2016;190:300-9.
3. Kim P, Swain JE. Sad dads: paternal postpartum depression. *Psychiatry (edgmont).* 2007;4(2):35.
4. Ramchandani P, Stein A, Evans J, O'Connor TG, Team AS. Paternal depression in the postnatal period and child development: a prospective population study. *The Lancet.* 2005;365(9478):2201-5.
5. Deave T, Heron J, Evans J, Emond A. The impact of maternal depression in pregnancy on early child development. *BJOG: An Int J Obstet Gynaecol.* 2008;115(8):1043-51.
6. Cox JL, Holden JM, Sagovsky R. Detection of postnatal depression: development of the 10-item Edinburgh Postnatal Depression Scale. *Br J Psychiatry.* 1987;150(6):782-6.
7. Engindeniz A, Kuey L, Kultur S, editors. Validity and reliability of Turkish version of Edinburgh Postnatal Depression Scale. Book of Annual Meeting of Psychiatric Association of Turkey Turkish Psychiatric Association Press, Ankara; 1996.
8. Dennis C-L, Vigod S. The relationship between postpartum depression, domestic violence, childhood violence, and substance use: epidemiologic study of a large community sample. *Violence against women.* 2013;19(4):503-17.
9. Mounts KO. Screening for maternal depression in the neonatal ICU. *Clin Perinatol.* 2009;36(1):137-52.
10. Matthey S, Barnett B, Ungerer J, Waters B. Paternal and maternal depressed mood during the transition to parenthood. *J Affect Disord.* 2000;60(2):75-85.

11. Tahirkheli NN, Cherry AS, Tackett AP, McCaffree MA, Gillaspay SR. Postpartum depression on the neonatal intensive care unit: current perspectives. *Int J Women's Health*. 2014;6:975.